

Metsaääre ja Kasteheina maaüksuste detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhinnang

Töö tellija: Märt Baumer

Tartu, 2022

Töö objekt: Metsaääre ja Kasteheina maaüksused**Töö tellija: Märt Baumer**

Address: Vabaõhumuuseumi tee 4a-36, Tallinn

Telefon: +372 5855 9882

E-post: martbaumer@gmail.com

Töö teostaja: OÜ Severitas

Registrikood: 11852485

Address: Tartu maakond, Tartu linn, Uus tn 69-65, 50606

Telefon: +372 685 1177

E-post: severitas@severitas.ee

Vastutav koostaja: Kerli Leetsaar, MSc

Liisi Nõgu, Msc

Versioon: 15.02.2023

Töö nr KL-22-08

© OÜ Severitas, autoriõigus. Käesolev aruanne on koostatud ja esitatud kasutamiseks tervikuna.

© Haljala Vallavalitsus, varalised õigused.

SISUKORD

1	SISSEJUHATUS.....	5
2	KAVANDATAV TEGEVUS JA SELLE ASUKOHT	6
2.1	<i>Olemasolev ja planeeritav maakasutus ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused</i>	6
2.2	<i>Tegevuse seosed asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.....</i>	8
3	DETAILPLANEERINGU ELLUVIIMISEGA EELDATAVALT MÕJUTATAVA KESKKONNA KIRJELDUS	10
3.1	<i>Looduskeskkonna kirjeldus.....</i>	10
3.1.1	<i>Maastik ja geoloogia</i>	10
3.1.2	<i>Põhja- ja pinnavesi.....</i>	10
3.1.3	<i>Looduslik mitmekesisus</i>	11
3.1.4	<i>Kultuurimälestised ja pärandkultuurobjektid.....</i>	16
3.1.5	<i>Sotsiaalmajanduslik keskkond</i>	16
3.1.6	<i>Tehnogeensed objektid ja transpordikoormus</i>	16
3.2	<i>Maakasutus.....</i>	17
3.3	<i>Veekasutus</i>	17
3.4	<i>Müra, vibratsioon, õhusaaste</i>	18
4	DETAILPLANEERINGU ELLUVIIMISEGA EELDATAVALT KAASNEV KESKKONNAMÕJU	19
4.1	<i>Loodusvarade kasutamine, jäätme- ja energiamahukus</i>	19
4.2	<i>Mõju õhukvaliteedile.....</i>	19
4.3	<i>Mõju müratasemele</i>	20
4.4	<i>Mõju pinnasele, pinna- ja põhjaveele</i>	20
4.5	<i>Mõju kaitsealustele aladele ja objektidele.....</i>	21
4.6	<i>Kumulatiivne ja piiriülene mõju.....</i>	22
4.7	<i>Maastiku ja visuaalne mõju</i>	22
4.8	<i>Vibratsioon, valgushäiring, soojus- ja kiirgushäiring</i>	22
4.9	<i>Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus</i>	23

5 KOKKUVÕTE.....24

1 SISSEJUHATUS

Keskkonnamõjude strateegilise eelhindamise objektiks on Vainupea külas asuva Metsaääre ja Kasteheina maaüksuse kohta algatatud detailplaneering, mille algatas Haljala Vallavalitsus 17.11.2021. Detailplaneeringu koostamise aluseks on kinnistute omaniku, Märt Baumer, poolt esitatud taotlus detailplaneeringu algatamise kohta Metsaääre (katastritunnus: 88701:001:0293) ja Kasteheina (katastritunnus: 88701:001:0289) kinnistutel.

Metsaääre ja Kasteheina maaüksuste olemasolev maakasutuse sihtotstarve on 100% elumumaa. KSH eelhindangu koostamise ajal hooneid ega muid rajatisi maaüksustel ei asu.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on maaüksuste liitmine üheks põllumajandusliku tootmisehitise maa sihtotstarbega krundiks, ehitusõiguse määramine kuni nelja hoone ehitamiseks, vajalike tehnovõrkude ja rajatiste asukoha määramine, kitsenduste ja vajalike servituutide seadmine. Planeeringuga lahendatakse ka juurdepääs planeeritava maaüksuseni. Juurdepääsu tee on planeeritud vastavalt Kasteheina maaüksuse 2014. aasta detailplaneeringule, st Kunda metskond 1 maaüksust läbivalt metsateelt.

Vainupea külas kehtib Vihula Vallavolikogu poolt 13.08.2003 kehtestatud Vihula valla üldplaneering, mille kohaselt nii Metsaääre kui ka Kasteheina maaüksused jäävad detailplaneeringu koostamise kohustusega, miljööväärtuslikule ja väärtuslikule alale. Detailplaneering vastab üldplaneeringule.

PlanS § 124 lg 6 sätestab, et detailplaneeringu koostamisel, mis eeldatavalt avaldab Natura 2000 võrgustiku alale mõju, tuleb anda eelhindang ja kaaluda keskkonnamõju strateegilist hindamist, lähtudes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lg 4 ja 5 sätestatud kriteeriumidest ning § 33 lg 6 kohaste asjaomaste asutuste seisukohtadest. Metsaääre ja Kasteheina maaüksuste planeeringualast ca 20 m lääne poole jääb Natura 2000 kaitseala (KLO1000511), mistõttu on vajalik koostada eelhindang.

Käesoleva eelhindangu eesmärgiks on saada informatsiooni planeeritava tegevuse keskkonnamõju kohta, mis võib avalduda planeerigualal ehitamise tõttu. Seejuures on võimalike keskkonnamõjude ja keskkonnaprobleemide kaardistamisel arvestatud nii ehitusaegsete mõjudega kui rajatiste ehitusjärgse kasutuselevõtu mõjudega.

KSH eelhindamise koostamisel on lähtutud planeerimisseadusest (PlanS), keskkonnamõju hindamise ja juhtimissüsteemi seadusest (KeHJS), seaduse alusel Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määrusega nr 224 kehtestatud „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelust“ ja juhendist „Keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindamise metoodika täpsustamine“. Samuti on töö koostamisel arvestatud Keskkonnaministeeriumi tellimusel koostatud töödega „KMH/KSH eelhindamise juhend otsustaja tasandil, sh Natura eelhindamine“.

Eelhindangu aruandes esitatud teave on keskkonnaeksperti hinnangul piisav selleks, et võimaldada otsustajal teha otsus KSH algatamise osas. Käesolev eelhindangu aruanne sobib tervikuna otsuse aluseks, kuid otsustajal võib olla, lisaks eelhindamise aruandes toodule, veel täiendavat informatsiooni ja kaalutlusaluseid, mille põhjal otsus langetada. Seetõttu tuleb käesolevat aruannet käsitleda kui ühte, kuid mitte tingimata ainust, abivahendit vastavas kaalutlusprotsessis.

2 KAVANDATAV TEGEVUS JA SELLE ASUKOHT

2.1 Olemasolev ja planeeritav maakasutus ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Planeeringuala asub Vainupere küla sisemaapoolses osas miljööväärtuslikul hoonestusalal.

Kavandatavat tegevust planeeritakse Metsääre (katastrinumber: 88701:001:0293) ja Kasteheina (katastrinumber: 88701:001:0289) maaüksustel.

Metsääre kinnistu pindalaks on 2561 m², millest 2487 m² on metsamaa ja 83 m² on muu maa. Kinnistu sihtotstarbeks on elamumaa (100%).

Kasteheina kinnistu pindalaks on 2530 m², millest 2450 m² on metsamaa ja 80 m² on muu maa. Kinnistu sihtotstarbeks on elamumaa (100%).¹

Kavandatava tegevuse ala maaüksused on ümbritsetud elamumaade, maatulundusmaade ja tootmismaaga. Täpsemad andmed maaüksuseid ümbritsevate maade/kruntide kohta on toodud järgnevas tabelis (Tabel 1) (Joonis 1).

Tabel 1. Kavandatavat maaüksust ümbritsevate maade iseloomustus²

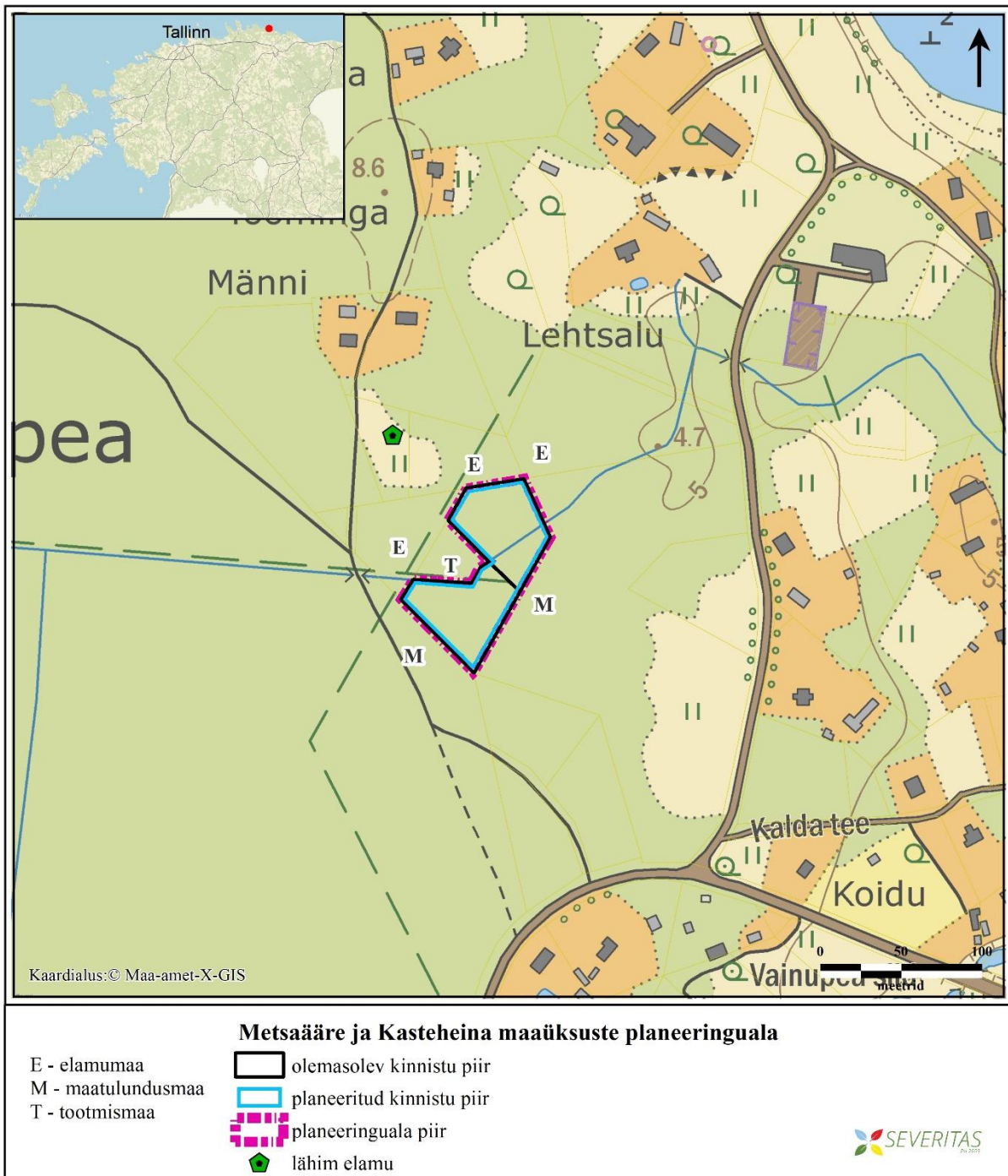
Katastritunnus	Nimi	Pindala, m ²	Sihtotstarve
88703:002:2381	Tänav	24400	Maatulundusmaa 100%
88701:001:0287	Rannakuuse	2730	Elamumaa 100%
88703:002:1400	Kunda metskond 1	818000	Maatulundusmaa 100%
88701:001:0291	Vainusera	2541	Elamumaa 100%
88701:001:0294	Kaevu	989	Tootmismaa 100%
88703:002:0813	Puraviku	2598	Elamumaa 100%
19101:001:0662	Rahnu	6701	Elamumaa 100%

Kavandatavaks tegevuseks on kahe maaüksuse liitmine üheks põllumajandusliku tootmisehitise maa sihtotstarbega krundiks, pindalaga 5091 m². Maaüksusele soovitakse ehitada kuni nelja hoonet (hobusetall ja maneež ja abihooned, ehitusalune pind kokku 2000 m², hoonete kõrgus ühel hoonel 14 m ja kolmel hoonel kuni 10 m), samuti vajalikud tehnovõrgud ja rajatised ning juurdepääsutee. Juurdepääs maaüksusele hakkab toimuma Kunda metskond 1 maaüksust läbivalt metsateelt.

Alal puudub olemasolev varustatus tehnovõrkudega v.a maa-ala läbiv kõrgepingeline elektriikaabel. Seega, lisaks tootmishoonetele rajatakse vajalikud tehnosüsteemid – madalpingeline maakaabelliin, veetoru (mis saab alguse planeeritavast puurkaevust, mis omakorda planeeritakse rajada Kaevu (katastrinumber: 88701:001:0294) maaüksusele) ning reoveemahuti (Detailplaneeringu joonis: Vainupea külas Metsääre ja Kasteheina maaüksuste detailplaneering - Metsääre Kasteheina Vainupea DP_3_põhijoonis-tehnovõrgud_2022-09-28).

¹ Maa-ameti kaardiregister, <https://xgis.maaamet.ee>

² Maa-ameti kaardiregister, <https://xgis.maaamet.ee>

Joonis 1. Metsäääre ja Kasteheina maaüksuste planeeringuala

Planeeringuala omanikud omavad ka mitmeid teisi ümberkaudseid maaüksusi, seega hobuste pidamiseks hakatakse kasutama 5,6 ha suurust ala. Planeeringuala moodustab 9,1% hobuste pidamiseks kasutatavast kogu maa-alast.

2.2 Tegevuse seosed asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

25.10.2021 ühinesid Haljala vald ning Vihula vald uueks Haljala vallaks. Eesti territoriaalse haldusjaotuse seaduse § 141 lg 2³ kohaselt kehtivad ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuste õigusaktid kuni haldusterritoriaalse korralduse muutmise tulemusena moodustunud Haljala valla õigusaktide kehtestamiseni selle omavalitsuse territooriumil, kus need valdade ühinemiseni kehtisid. Tänapäevani ei ole uus omavalitsusüksus planeeringuid ja arengukavasid uuendanud ning seetõttu on asjakohased endise Vihula valla territooriumil kehtestatud planeeringud ning arengudokumendid.

Olulisemad on:

- **Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+** (kehtestatud Riigihalduse ministri poolt 27.02.2019 käskkirjaga nr 1.1-40/30).

Vainupea küla kuulub vastavalt nimetatud maakonnaplaneeringu järgi II tasandi asustuse arengualasse, ning üldsuunad ja -tingimused on järgnevad⁴:

- säilitada olemasolev asustusstruktuur ning hoonestus-struktuur, uute hoonete kavandamisel lähtuda olemasolevast hoonestustihendusest ja –struktuurist (miljöö-väärtuslik hoonestusala);
- kohalikele elanikele turvalise elukeskkonna tagamine ruumilise arengu kavandamise vahenditega eesmärgiga tõsta nende elukvaliteeti ning luua võimalusi uute töökohtade loomiseks;
- ühistranspordiühenduste tihendamine – regulaarsed ühendused oluliste tömbekeskustega (Rakvere, Võsu, Tallinn);
- juurdepääsude tagamine merele, sh sadamakohtadele ja puhkeväärtustega randadele – hoida avatuna olemasolevad või vajadusel rajada täiendavaid juurdepääse;
- väikesadama arendamine rannakalurite tegevuse ning turismimajanduse toetamiseks ja sellega arvestav ruumiline planeerimine – mereühenduste loomine rannikul teiste väikesadamatega;
- puhketegevuse edendamine – puhke- ja virgestusala arendamine ning supelranna korrastamine;
- tehnilise infrastruktuuri väljaehitamine ja toimimise parandamine.

Detaiplaneeringu algatamisettepanek ei ole vastuolus Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga 2030+, kuna arvestab ülaltoodud põhimõtetega.

- **Lääne-Viru maakonna arengustrateegia 2030+** (vastu võetud Haljala Vallavolikogu 24.04.2019 määrusega nr 60)⁵.

³ RT I 1995, 29, 356 „Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus“. Vastu võetud 22.02.1995 Riigikogu poolt.

⁴ Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+, <https://maakonnaplaneering.ee>

⁵ Lääne-Viru maakonna arengustrateegia 2030+, https://www.riigiteataja.ee/akti/isa/4260/4201/9017/RakvereVVK_m43_lisa1.pdf

Nimetatud arengustrateegia programmis on märgitud olulise perspektiivina looduse ja keskkonna säilitamine tasakaalustatud maakasutuse kaudu. Energiasääst ja keskkonnahoid, sealhulgas jäätmemajandus, on Lääne-Virumaa jaoks olulised teemad.

Eeldatavalt kasutab arendaja arendusprojektis tänapäevaseid energiasäästlikke lahendusi. Koostatava detailplaneeringu eesmärk ja sisu on kooskõlas Lääne-Viru arengustrateegiaga.

- **Vihula valla üldplaneering** (kehtestatud Vihula Vallavolikogu määrusega 13.08.2003 nr 19)⁶.

Vainupea külas kehtib Vihula Vallavolikogu poolt 13.08.2003 kehtestatud Vihula valla üldplaneering, mille kohaselt nii Metsaääre kui ka Kasteheina maaüksused jäävad detailplaneeringu koostamise kohustusega, miljööväärtuslikule ja väärtuslikule alale. Detailplaneering vastab üldplaneeringule.

Haljala vallavalitsus on detailplaneeringu algataja ning ehitustingimuste määratleja, seega ei ole põhjust eeldada, et ehitaja/arendaja ei jälgiks otsustaja poolt kehtestatud norme ja piiranguid hoonete ehitusel. Koostatava detailplaneeringu eesmärk ja sisu on kooskõlas hetkel kehtiva Vihula valla üldplaneeringuga.

⁶ Vihula valla üldplaneering, https://www.riigiteataja.ee/aktiisa/4130/8201/3032/Lisa1_Vihula_valla_YP_seletuskiri.pdf

3 DETAILPLANEERINGU ELLUVIIMISEGA EELDATAVALT MÕJUTATAVA KESKKONNA KIRJELDUS

3.1 Looduskeskkonna kirjeldus

3.1.1 Maastik ja geoloogia

Valdavalt on kavandatava tegevuse asukohas olev maastik looduslik. Tegemist on maa-alaga, kus on läbi viidud raie. Maavarasid planeeringualal ei leidu.⁷

Maapinna looduslik reljeef planeeritavate maaüksuste piirkonnas on lauge, kõrguste erinevustega kuni 0,5 m. Maapinna kõrgused asuvad merepinnast vahemikus 6-7,5 m kõrgusel.

Kõige ülemiseks pinnakattekihiks (v.a muld) on limneamere setted - kruus, liiv, aleuriit, saviliiv, liivsavi, meremuda. Mullatüübiks maa-alal on leetunud gleimuld, mille puhul on tegemist alaliselt (keskmiselt) liigniiske mullaga, kus lähtekivimiks on karbonaadivaene liiv, harva saviliiv.

Nimetatud piirkonna geoloogiast annab aimu planeeringualale lähima puurkaevu (puurkaevu number: PRK0057487) geoloogiline läbilõige (vastavalt puurkaevu arvestuskaardile)⁸:

- liiv, kruus - kihi tüsedus: 10 m, kihi lamami sügavus: 10 m;
- tihe savi - kihi tüsedus: 53 m, kihi lamami sügavus: 63 m;
- liivakivi - kihi tüsedus: 8 m, kihi lamami sügavus: 71 m.

3.1.2 Põhja- ja pinnavesi

Metsäääre ja Kasteheina maaüksused asuvad, arvestades maapinnalt esimese aluspõhjalise veekompleksi looduslikku kaitstust, maapinnalt lähtuva potentsiaalse reostuse eest kaitstud alal.⁹(Joonis 2)

Astangus-astmeline reljeef loob soodsad tingimused põhjavee väljumiseks allikatena. Põhjaveet leidub kobedais kvaternaarseisundis, pealiskorra liiva- ja lubjakivides ja aluskorra kristalsetes kivimites. Haljala valla puurkaevudes ja tsentraalsetes veesüsteemides kasutatakse enamasti Kambriumi-Vendi Voronka (Cm-V2vr) põhjaveekogumi põhjavett.¹⁰ Kambriumi-Vendi Voronka (Cm-V2vr) põhjaveekogum on heas seisundis.¹¹

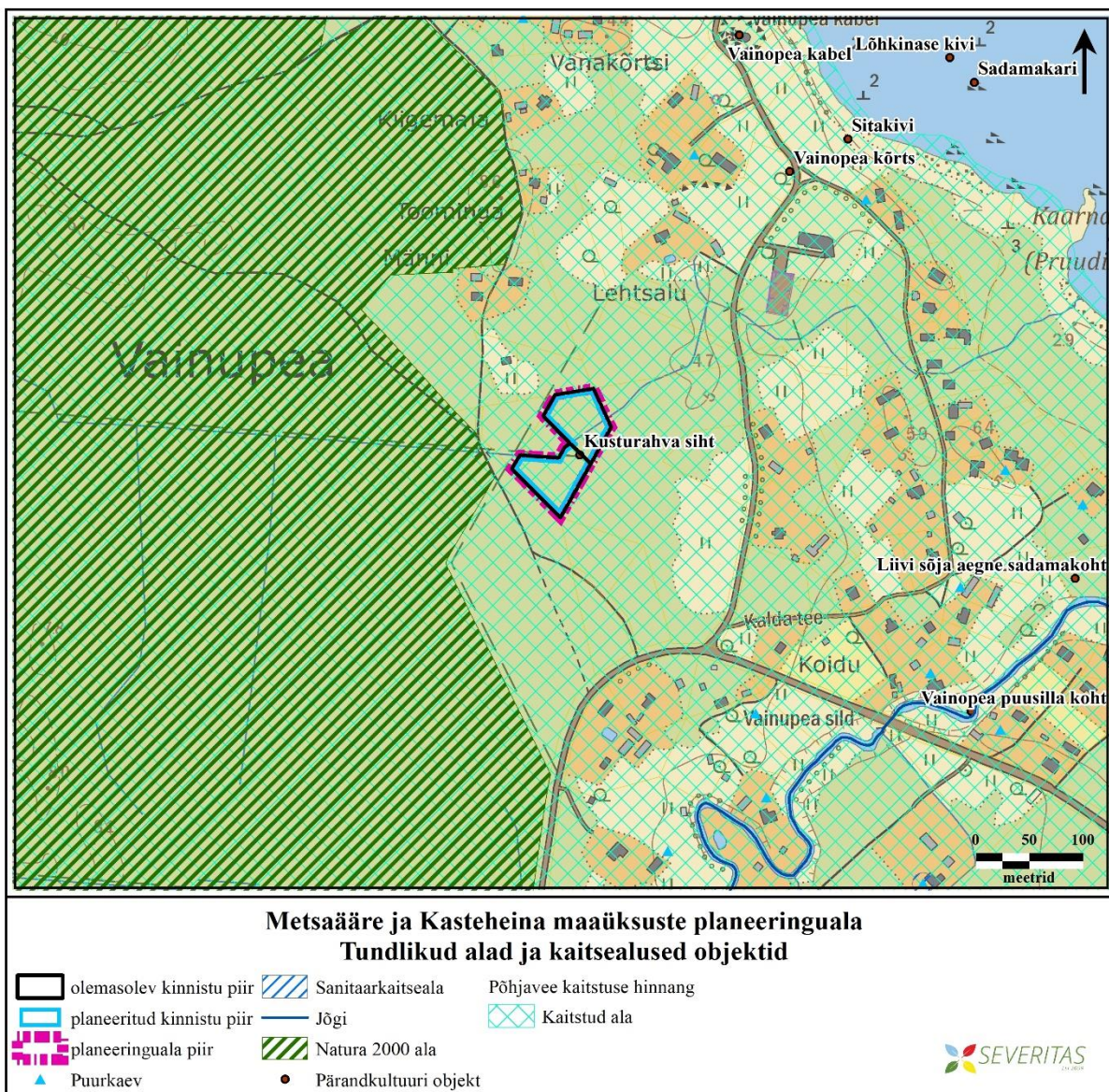
⁷ Maa-ameti kaardiregister, <https://xgis.maaamet.ee>

⁸ Veka. Puurkaevu arvestuskaart, puurkaevu katastrinumber: 57487

⁹ Maa-ameti kaardiregister, <https://xgis.maaamet.ee>

¹⁰ Haljala valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2020-2031, https://www.riigiteataja.ee/aktiis/4041/2202/0049/HVVK_201130_M82_Lisa.pdf#

¹¹ Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava, <https://enviir.ee/veemajanduskavad-2015-2021>

Joonis 2. Metsaääre ja Kasteheina maaüksuseid ümbritseva ala iseloomustus

Metsaääre ja Kasteheina maaüksusi läbib 1-2 m laiune kraav, mille puhul on tegemist vooluveekoguga ning mis suubub merre. Merepiir jääb planeeringualast linnulennult 350 m kaugusele kirde ja põhja suunda. Planeeringualast u 360 m kaugusele kagu suunda jääb Vainupea jõgi (KKR kood: VEE1075800), mis kuulub Karula oja suudmest suubumiseni merre „Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse“ (RTL 2004, 87, 1362; RT I 09.07.2016.¹²

3.1.3 Looduslik mitmekesisus

Metsaääre ja Kasteheina maaüksustele ei jää kõrgendatud väärtusega või tundlikkusega elupaiku. Kinnistud ei ole arvatud ka planeeringutega määratud roheline võrgustiku koosseisu.

¹² Keskkonnaportaali, <https://register.keskkonnaportaali.ee/>

Keskkonnaportaali kohaselt ei asu planeeringualal LKS § 4 lg 1 nimetatud kaitstavaid loodusobjekte, alal ei paikne teadaolevalt loodusdirektiivi elupaigatüüpe, ega ole registreeritud kaitsealuste liikide kasvukohti.

Metsäääre ja Kasteheina maaüksustel ei asu Natura 2000 võrgustiku alasid¹³, kuid lähim nendest jääb planeeringualast ca 20 m kaugusele ning selleks on Lahemaa loodusala (registrikood: RAH0000601)/linnuala (registrikood: RAH0000089). Ühtlasi kattuvad loodusala Lahemaa rahvusparkiga (registrikood: KLO1000511). Tegemist on 74 784 ha suuruse rahvusparkiga, millest maismaa pindala moodustab 47 189,7 ha ja veeosa 27 594,3 ha.

Lahemaa rahvuspargi kaitse-eesmärk on kaitsta:

- 1) Põhja-Eestile iseloomulikke loodust ja kultuuripärandit, sealhulgas maastikuilmet, pinnavorme, kaitsealuseid liike ja nende elupaiku, loodus- ja pärandkultuurimaastikke, maastiku üksikelemente, põllumajanduslikku maakasutust ja traditsioonilist rannakalandust, tasakaalustatud keskkonnakasutust, piirkonnale iseloomulikke asustusstruktuuri, taluarhitektuuri ning rahvakultuuri, tagades nende säilimise, taastamise, uurimise ja tutvustamise;
- 2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 2006, 22.07.1992, lk 7-50) nimetab I lisas. Need on veealused liivamadalad (1110)3, liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (1150*), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (1630*), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluited – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluited – 2130*), rusked luited kukemarjaga (2140*), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), kuivad liivanõmmed kanarbiku ja kukemarjaga (2320), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikad niidud lubjavaesel mullal (6270*), lood (alvarid – 6280*), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürtpunanupuga niidud (6510), puisniidud (6530*), rabad (7110*), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), liigirikad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), liivakivipaljandid (8220), koopad (8310), vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad – 9180*), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) ning lammi-lodumetsad (91E0*);
- 3) liike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7-25) nimetab I lisas. Need on kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), kalakotkas (*Pandion haliaetus*), kassikakk (*Bubo bubo*), tutkas (*Philomachus pugnax*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), jäälind (*Alcedo atthis*), nõmmekiur (*Anthus campestris*), hüüp (*Botaurus stellaris*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*), laanerähn e kolmvarvas-rähn (*Picoides tridactylus*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), metsis e mõtus (*Tetrao urogallus*), teder (*Tetrao tetrix*), musträhn (*Dryocopus martius*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), herilaseviu (*Pernis*

¹³ Keskkonnaregistri avalik teenus, <http://register.keskkonnainfo.ee>

apivorus), sookurg (*Grus grus*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), nõmmelõoke (*Lullula arborea*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), randtiir (*Sterna paradisaea*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*), händkakk (*Strix uralensis*), rukkirääk (*Crex crex*) ja valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*);

- 4) liike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ nimetab II ja III lisas. Need on soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), sõtkas (*Bucephala clangula*), õõnetuvi (*Columba oenas*), kühmnokk-luik (*Cygnus olor*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), hahk (*Somateria mollissima*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), kiivitaja (*Vanellus vanellus*) ja vaenukägu e toonetutt (*Upupa epops*);
- 5) liike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas. Need on harilik ebapärlikarp (*Margaritifera margaritifera*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), suur-rabakiil (*Leucorhina pectoralis*), vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), saarmas (*Lutra lutra*), suur-mosaiikliblikas (*Euphydryas maturna*), suur-kuldtiib (*Lycaena dispar*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*) ja lõhe (*Salmo salar*);
- 6) kaitsealuseid liike, milleks on limatünnik (*Sarcosoma globosum*), haruline võtmehein (*Botrychium matricariifolium*), kõdu-koralljuur (*Corallorhiza trifida*), mõru vesipipar (*Elatine hydropiper*), väike käopõll (*Listera cordata*), siberi piimikas (*Mulgedium sibiricum*), mesimurakas e soomurakas (*Rubus arcticus*), põhjatarn e norra tarn (*Carex mackenziei*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), kanakull (*Accipiter gentilis*), männikäbilind (*Loxia pytyopsittacus*), niidurüdi e niidurisla (*Calidris alpina schinzii*), rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*) ja väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), ning väänkaela (*Jynx torquilla*) ja tuttpüti (*Podiceps cristatus*).

Lahemaa rahvuspargi ala on kaetud ka hooldatava Vainupea sihtkaitsevööndiga (registrikood: KLO1101549), mille kaitse-eesmärk on looduse mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine, koosluste loodusliku seisundi taastamine ning loodusdirektiivi elupaigatüüpide, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse.

Planeeringualast u 360 m kaugusele kagu suunda jääb Vainupea jõgi (KKR kood: VEE1075800), mis on Karula oja suudmest suubumiseni merre kaitsealuse liigi kudemis- ja elupaik (registrikood: KLO3002595).

Vainupea külas on kokku 13 kaitsealuste liikide (I-III kategooriatesse kuuluvate) leiukohtasid, millest I kategooria alla kuuluvad kassikaku (*Bubo bubo*) (KKR kood: KLO9112019) ja merikotka (*Haliaeetus albicilla*) (KKR kood: KLO9127693) leiukohad. Lähimad kaitsekategooria alla kuuluvate liikide leiukohad jäävad planeeringualast vähemalt 350 m kaugusele.¹⁴

Vainupea külas on kokku 15 vääriselupaika.¹⁵

¹⁴ Maa-ameti kaardiregister, <https://xgis.maaamet.ee>

¹⁵ Keskkonnaportaali, <https://keskkonnaportaali.ee/register/>

3.1.3.1 Natura eelhindamine

Planeeritavad alad, Metsaääre ja Kasteheina maaüksused, ei jää Natura 2000 aladele. Vastavalt Keskkonnaministeeriumi välja antud keskkonnamõju hindamise hinnangu andmise juhendile, tuleb eelhindang anda Natura 2000 alale ka juhul, kui kavandatava tegevuse mõjualasse jääb mõni nimetatud aladest. Võib eeldada, et omavahel lähestikku olevad alad omavad mõju, seega on otsustajal põhjendatud vajadus viia läbi Natura 2000 eelhindamine.

Natura 2000 hindamise juure on oluline, et hinnatakse tõenäoliselt avalduvat ebasoodsat mõju lähtudes üksnes ala kaitse-eesmärkidest. Tegevuse mõjud loetakse oluliseks, kui tegevuse elluviimise tulemusena kaitse-eesmärkide seisund halveneb või tegevuse elluviimise tulemusena ei ole võimalik kaitse-eesmärke saavutada.

3.1.3.1.1 Informatsioon kavandatava tegevuse kohta ja Natura 2000 alad, mida võidakse mõjutada

Informatsioon kavandatava tegevuse kohta on esitatud peatükis 2.1. Planeeringualast umbes 20 m kaugusel asub Lahemaa loodusala (registrikood: RAH0000601)/linnuala (registrikood: RAH0000089). Planeeringuala paiknemine loodusalade suhtes on esitatud eespool oleval joonisel (Joonis 2).

Lahemaa loodusala (registrikood: RAH0000601, rahvusvaheline kood: EE0010173) maismaa pindala on 47 177,3 ha, veeosa pindala on 27 606,7 ha ning kogupindala on 74 784 ha.

Lahemaa loodusala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide: veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluitid - 2120), hallid luitid (kinnistunud rannikuluitid - *2130), rusked luited kukemarjaga (*2140), metsastunud luitid (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), kuivad liivanõmmed kanarbiku ja kukemarjaga (2320), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohostud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), liivakivipaljandid (8220), koopad (8310), vanad loodusemetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad - *9180), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0) ja lisas II nimetatud liikide: saarmas (*Lutra lutra*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*), lõhe (*Salmo salar*), suur-mosaiikliblikas (*Hypodryas maturna*), suur-kuldtiib (*Lycaena dispar*), suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*), harilik ebapärlikarp (*Margaritifera margaritifera*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*) ja vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*) - kaitse.

Lahemaa linnuala (registrikood: RAH0000089, rahvusvaheline kood: EE0010173) kattub Lahemaa loodusalaga. Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kanakull (*Accipiter gentilis*), rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), jäälind (*Alcedo atthis*), soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), nõmmekiur (*Anthus campestris*), kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), hüüp (*Botaurus stellaris*), kassikakk (*Bubo bubo*),

sõtkas (*Bucephala clangula*), niidurisla e rüdi e niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), mustviires (*Chlidonias niger*), valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), õõnetuvi (*Columba oenas*), rukkirääk (*Crex crex*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), kühnokk-luik (*Cygnus olor*), väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), musträhn (*Dryocopus martius*), põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), väänkael (*Jynx torquilla*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), männikäbilind (*Loxia pytyopsittacus*), nõmmelööke (*Lullula arborea*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), kalakotkas (*Pandion haliaetus*), herilaseviu (*Pernis apivorus*), tutkas (*Philomachus pugnax*), laanerähn e kolmvarvas-rähn (*Picoides tridactylus*), roherähn e meltsas (*Picus viridis*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), hahk (*Somateria mollissima*), randtiir (*Sterna paradisaea*), händkakk (*Strix uralensis*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*), teder (*Tetrao tetrix tetrix*), metsis (*Tetrao urogallus*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), vaenukägu e toonetutt (*Upupa epops*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).¹⁶

3.1.3.1.2 Kas projekt või kava on ala kaitsekorraldusega otseselt seotud või selleks vajalik

Detailplaneeringuga kavandatav tegevus ei ole seotud Natura-alade kaitse korraldamisega.

3.1.3.1.3 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura-alale

Natura 2000 alade juures on oluline ala terviklikkuse säilitamine. Ala terviklikkuse ehk sidususe all mõistetakse eelkõige ala ökoloogiliste funktsioonide (liigisiseste ja -vaheliste suhete, toiduahela jt funktsioonide) toimimist viisil, mis tagab pikas perspektiivis liigi isendite piisava arvukuse neile sobivates elupaikades ning elupaigatüüpide normaalse suksessiooni, vastupidamise välistele mõjudele ja jätkuva uuenemise. Loodusliku elupaigatüübi seisund loetakse soodsaks, kui selle looduslik levila ja alad, mida elupaik oma levilapiires hõlmab, on muutumatu suurusega või laienemas ja selle pikaajaliseks püsimiseks vajalik eriomane struktuur ja funktsioonid toimivad ning tõenäoliselt toimivad ka tulevikus ning elupaigale tüüpiliste liikide seisund on soodus.

Mõju prognoosimisel lähtutakse põhimõttest, et keelatud on nende elupaigatüüpide hävitamine ja kahjustamine, samuti nende kaitstavate liikide oluline häirimine, mille kaitseks on loodusala moodustatud, samuti tegevus, mis seab ohtu nende elupaigatüüpide ja kaitstavate liikide soodsa seisundi.

Põhiline häiring ja mõju, mis detailplaneeringus toodud ehitiste rajamisega kaasneb, on kirjeldatud käesoleva eelhinnangu teistes punktides (ehitustegevuse ja kasutamise seotud jäätmete, müra jm). Kavandatava tegevusega ei kaasne elupaigatüüpide pindala muutmist, killustamist, isoleerimist, hävimist ega pöördumatut muutmist, samuti negatiivset mõju ala terviklikkusele, sh struktuurile ja funktsioneerimisele. Kavandatava tegevusega ei kaasne loodusala kaitse-eesmärgiks olevate liikide arvukuse ja asustustiheduse vähenemist ega häirimise suurenemist, samuti liikide liikumis- ja rändeteede killustamist ega isoleerimist. Kuna detailplaneeringu alal Natura-alasid ei asu, siis ei hõivata detailplaneeringu realiseerumisel uusi Natura-alade hulka kuuluvaid looduslikke elupaiku, seega ei ole Natura ala terviklikkuse säilitamisele mõju ette näha.

¹⁶ Keskkonnaportaali, <https://keskkonnaportaali.ee/register/>

3.1.3.1.4 Natura eelhindamise tulemused ja järelendus

Planeeringu elluviimine ei kahjusta eeldatavalt kaitsealuseid liike ega loodusala/linnuala kaitse-eesmärke. Kaitstavad elupaigatüübid Natura 2000 alal ei ole kavandatavast tegevusest otseselt mõjutatud, kuna detailplaneeringuga kavandatav ehitustegevus jääb Natura alast piisavalt kaugemale, selleks et kaasneksid olulised mõjud kaitstavatele liikidele ja elupaigatüüpidele, puudub nende killustamise oht. Kaasnev mõju maastikule ja taimeestikule/loomastikule jääb alale, mis ei kuulu Natura-alade hulka ning seisneb vaid lokaalses hoonestusala ja infrastruktuuri aluse maa taimekoosluse hävimises või võimalikus kahjustamises ehitustööde käigus.

Teadaolevalt ei ole planeeringuala lähistel kavandatud suuremaid arendusi ega teisi potentsiaalse keskkonnamõjuga tegevusi, millega koosmõju oleks käesoleval juhul asjakohane eraldi hinnata. Kuna piirkonnas asub elamuid, on teoreetiliselt küll võimalik ala kasutuskooormuse mõningane kumulatiivne suurenemine, aga arvestades kavandatava tegevuse iseloomu ning senise maakasutuse intensiivsust, ei ole käesoleva planeeringu realiseerumisel põhjust eeldada olulise kumulatiivse mõju ilmumist.

Võib järeldada, et detailplaneeringuga kavandatava tegevuse elluviimine tõenäoliselt ei mõjuta oluliselt Natura 2000 ala ja mõju Natura-ala kaitse-eesmärkidele puudub täielikult.

3.1.4 Kultuurimälestised ja pärandkultuurobjektid

Kavandatavatele territooriumitele kultuurimälestisi ei jää. Lähim kultuurimälestis asub 550 m kaugusel põhjasuunas ning selleks on ajaloomälestis Vainupea kalmistu (registrinumber: 5798). (Joonis 2)

Planeeringualale, Kasteheina maaüksusele, jääb Maa-ameti kaardiregistri ja Keskkonnagentuuri¹⁷ andmetel pärandkultuuriobjekt, milleks on 2000 m ulatusega Kusturahva siht (registreerimisnumber: 887:MEK:002). Tegemist peaks olema vanemate metsakorralduste jälgedega. Planeeringualal on läbi viidud raie, seega pärandkultuuriobjekti maaüksusel KSH eelhindangu koostamise ajal enam ei asu. Teised lähemal asuvad pärandkultuuriobjektid jäävad planeeringualast ca 300 m kaugusele või kaugemale ning lähimad neist on Vainopea kõrts (registreerimisnumber: 887:KOR:005) ja Sitakivi (registreerimisnumber: 887:KIV:011).^{18,19}

3.1.5 Sotsiaalmajanduslik keskkond

Metsaääre ja Kasteheina maaüksused asuvad Vainupea külas Haljala vallas Lääne-Virumaal.

Planeeringuala jääb lähimast elumajast elumumaal (Mustika elumumaa, katastrinumber: 88703:002:0812) umbes 50 m kaugusele. Ülejäänud elumajad jäävad planeeringualast rohkem kui 110 m kaugusele.

3.1.6 Tehnogeensed objektid ja transpordikoormus

Metsaääre ja Kasteheina maaüksuste juurest transpordimaad ei möödu. Kunda metskond 1 ja teisi maaüksuseid läbib metsatee, mööda mida suundutakse mitmete majapidamisteni ning samuti viib tee läbi Lahemaa rahvuspargini. Planeeringuga planeeritakse metsateelt mahasõit planeeringuala kruntide suunas.

¹⁷ Keskkonnaagentuur, EELIS infoleht, https://infoleht.keskkonnainfo.ee/default.aspx?state=4;-294849174;est;eelisand;;&comp=objresult=parandobj&obj_id=-2132620754

¹⁸ Maa-ameti kaardiregister, <https://xgis.maaamet.ee>

¹⁹ Kultuurimälestiste riiklik register, <https://register.muinas.ee/>

17170 Võle-Vainupea-Kunda tee on riigimaantee, mis asub planeeringualast 158 m kaugusel lõuna pool. Ida pool, 128 meetri kaugusel, asub riigimaantee 17173 Vainupea ranna tee. 17170 Võle-Vainupea-Kunda tee pikkus on 31,966 km ning mahasõit Kunda metskonna teele asub maantee 15,5 kilomeetrit. Liiklussagedus 2021. aasta andmetel on 17170 Võle-Vainupea-Kunda teel 223 autot ööpäevas.²⁰

Metsaääre ja Kasteheina maaüksusi läbib 1-2 m laiune kraav, mille puhul on tegemist vooluveekoguga ning mis suubub merre. Planeeringuga nähakse ette, et planeeringuala piires paigaldatakse kraavi drenaažitoru.

Maaparandussüsteeme planeeritavatele maaüksustele ei jää.

Planeeringuala piiril asub elektrikilp.

3.2 Maakasutus

Planeeritava ala maakasutust on käsitletud eelhinnangu peatükis 2.1.

3.3 Veekasutus

Veevõtuks rajatakse Kaevu maaüksusele (katastrinumber: 88701:001:0294) puurkaev. Kuna ehitusprojekti pole puurkaevu rajamiseks veel koostatud, siis pole täpselt teada, millisest põhjaveekogumist vett võtma hakatakse. Arvestades, et teistest lähiümbruses asuvatest puurkaevudets võetakse vett Kambriumi-Vendi Voronka põhjaveekogumist, siis võib eeldada, et ka planeeritavast puurkaevust käiks veevõtt samast põhjaveekogumist.

Planeeringualale planeeritakse rajada hobusetall, kus hakatakse pidama kuni 10 hobust. Vett hakkab hobustele joomiseks kuluma aastas umbes 200 m³ ning hobuste pesuks 1-2 m³ aastas. Lisaks hakatakse tarvitama vett olmetegevuseks (joogivesi, pesu, wc).

Veemajanduskava kohaselt on Kambriumi-Vendi Voronka põhjaveekogum koguselisuse poolest heas seisundis. Looduslik põhjaveeressurss on umbes 40% suurem kui veevõtt.

Keemilise seisundi poolest on veekogum samuti heas seisundis. Kloriidide seitsme aasta keskmine sisaldus on puurkaevus nr PRK0018013 (seirekaev) olnud üle läviväärtuse.²¹

Kambriumi-Vendi Voronka põhjaveekogumi looduslik ressurss on 15442 m³/ööp. Põhjaveevõtt 2017. aastal oli 5118 m³/ööp. Kinnitatud tarbevaru (2018) oli 18950 m³/ööp. Kasutamises olev vaba põhjaveekogu on 13832 m³/ööp.²²

Reovett (olmetegevusest, hobuste pesemisest) hakatakse suunama reoveepaaki.

Tootmishooned kanaliseeritakse kogumismahutisse. Reoveemahuti tühjendamiseks ja reovee pargimiseks sõlmitakse reovee käitlejaga leping.

Sademevett hakatakse juhtima teekallete abil maaüksusel asuvatele haljasaladele, kust see imbub pinnasesse.

²⁰ Transpordiamet, <https://www.transpordiamet.ee/liiklussagedus>

²¹ Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava, <https://envir.ee/veemajanduskavad-2015-2021>

²² Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava 2021-2027, EELNÕU VERSIOON 01.04.2021, <https://envir.ee/veemajanduskavad-2021-2027-eelnou#veemajanduskavade-do>

Arvestades kavandatava tegevuse iseloomu, on veevõtt ja reoveeteke nii ehitus - kui kasutusaegsete tegevuste käigus suhteliselt väike.

3.4 Müra, vibratsioon, õhusaaste

Planeeringualal on põhiliseks müraliigiks olmemüra, oluline tööstus- või transpordimüra piirkonnas puudub. Kinnistuga piirneva metsatee liikluskoormust pole mõõdetud, kuid arvestada võib madala koormuse ja müratasemega.

Planeeringualale lähimad keskkonnaluba omav ettevõtte asub umbes 10 km kaugusel edela suunas (KIVIKANDUR OÜ). Lähim jäätmekäitluskoht asub planeeringualast umbes 2,2 km kagusel kagu suunas (Mittetulundusühing EISMA SADAM).²³

Veeseaduse § 164 lõige 1 sätestab, et kõikidel loomapidamishoonetel, kus peetakse üle viie loomühiku loomi, peab olema lähtuvalt sõnnikutüübist sõnnikuhoidla või sõnniku- ja virtsahoidla. Planeeringualal peetakse kuni 10-t hobust, mis teeb loomühikuks 3,7 (määrus nr 73 Lisa 8 põhjal), mistõttu planeeringualale ei pea sõnnikuhoidlat rajama. Veeseaduse § 164 lõige 6 sätestab, et kui loomapidamishoones peetavaid loomi on viis või vähem loomühikut ja seal tekib tahesõnnik või sügavallapanusõnnik, võib tekkivat sõnnikut ajutiselt enne laotamist või auna viimist hoiustada hoone juures veekindla põhjaga alal ning vihmavee eest kaitstult.

Planeeringualal hakatakse tallides hobuste lahtrites kasutama põrandal saepuru. Tallide puhastamine on igapäevane ning kogutud sõnnik ja saepuru komposteeritakse. Kompostimisprotsess hõlmab järgmist:

- sõnnik segatakse saepuruga süsiniku ja lämmastiku suhtega 25:1–30:1, kusjuures kasutatakse piisavalt allapanu, et niiskus saaks imatud;
- sõnnikut koos saepuruga hoitakse kompostrites, millel on betoonpõrand, -seinad ning mis on kaetud, et vältida sademete lisandumist komposti hulka;
- kompostrites tagatakse piisav õhuvahetus, segades regulaarselt komposti läbi;
- korraga on kasutusel 3-6 kompostrites, et saaks erinevas komposteerumisjärgus olevat sõnnikut eraldi hoida;
- eeldatavalt võtab ühe sõnnikuhunniku komposteerumine aega 3-5 kuud, enne kui kompost on täielikult valmis;
- pärast täielikku komposteerumist viiakse kompost planeeringualalt ära (kasutatakse mullaviljakuse tõstmiseks).

Hobuseid karjamaal pidama ei hakata ning suurem osa sõnnikust korjatakse kokku tallidest. Sellegipoolest hakatakse regulaarselt puhastama ka karjamaid ning kogutud sõnnik lisatakse kompostritesse. Õige kompostimise korral (piisav kogus saepuru, segamine, õige niiskustase) vähendab kompostimisprotsessist tulenev loomulik soojus kiiresti nii lõhna tekitavaid baktereid kui ka parasiite ja kärbsesvastseid.

Komposterite paiknemine lahendatakse koos arhitektuurse projektiga, järgides Veeseadusest tulenevaid nõudeid.

²³ Keskkonnaameti infosüsteem KOTKAS - <https://kotkas.envir.ee/>

4 DETAILPLANEERINGU ELLUVIIMISEGA EELDATAVALT KAASNEV KESKKONNAMÕJU

4.1 Loodusvarade kasutamine, jäätme- ja energiamahukus

Kavandatava tegevusega kaasneb muuhulgas ka ehitustegevus ning mistahes ehitustegevusega tarbitakse loodusvarasid. Tulenevalt planeeritud tegevuse iseloomust ja kavandatava ehituse mahtudest, on vastav ressursitarve mõõdukas, s.t ehituseks ning kavandatava tegevuse elluviimisjärgselt vajalikust ressursitarbest ei tulene eeldatavalt olulist keskkonnamõju.

Ehitustegevusaegne energiakasutus on seotud erinevate mehhanismide ja tööriistade kasutamisega ning on võrreldav teiste sarnaste ehitustöödega. Arvestades, et elektri ja kütuste kasutamine on majanduslik kulu, võib eeldada, et neid kasutatakse võimalikult otstarbekalt.

Ehitustegevusega kaasneb ehitusjäätmete teke. Antud planeeringu puhul pole oodata jäätmeteket mahus, mis võiks ületada piirkonna keskkonnataluvust. Ehitusjäätmete valdaja peab rakendama kõiki tehnoloogilisi võimalusi ehitusjäätmete liigiti kogumiseks tekkekohas, korraldama oma jäätmete taaskasutamise või andma jäätmed käitlemiseks üle vastavat keskkonnaluba (jäätmete käitlemiseks või kompleksluba) omavale isikule ning rakendama kõiki võimalusi ehitusjäätmete taaskasutamiseks. Jäätmete käitlemise korraldamisel lähtutakse jäätmeseadusest ja kehtivast omavalitsuse jäätmehoolduseeskirja nõuetest.

Samuti kaasneb jäätmete teke tootmishoonete kasutusperioodil, kuid nende jäätmete kogused on väikesed ja eeldatav mõju eeldatavalt ebaoluline. Prügi kogumine lahendatakse vastavalt Haljala valla jäätmehoolduseeskirjale. Jäätmed kogutakse vastavatesse kinnistesse konteineritesse ning paigutatakse krundi sissepääsu juurde.

Juhul kui jäätmekäitus korraldatakse vastavalt jäätmeseadusele ja jäätmehoolduseeskirjale, ei ole oodata sellest tulenevat olulist keskkonnamõju.

Hobusetalli käitamiseks vajalikku elektrienergiat hakatakse ostma sisse elektrivõrgust.

4.2 Mõju õhukvaliteedile

Planeeringu teostamise alguses toimub intensiivne ehitustegevus. Ehitustööde käigus mõjutavad õhukvaliteeti ehitusmasinad ja ehitusmaterjale transportivad masinad, mis paiskavad õhku heitgaase ja tolmuosakesi. Ehitustööde algusjärgus on tolmu lendumine vundamendi rajamise tõttu intensiivsem.

Kavandatava tegevusega kaasneva ehitustegevuse mõjualas pikemaajaliselt viibivaid elanikke ei asu, kuna lähimad elumajad asuvad rohkem kui 50 m kaugusel loode suunas planeeringualast, kuhu eeldatavalt saasteainete osakesed eriti ei levi (arvestades ka seda, et põhilised tuuled piirkonnas on edela suunast). Lühemaajaliselt mõjutab ehitustegevus läheduses asuvate teedel liiklejaid.

Ehitustööde puhul on tegemist pigem lokaalse ja ajutise mõjuga, mis lakkab intensiivsete ehitustööde lõppemisel. Ehitustegevuse aegsete mõjude vähendamiseks tuleb tagada kasutatavate sõidukite ja seadmete tehniline korrasolek. Sõiduteede läheduse tõttu tuleb tolmu-rohkete tööde puhul häiringute esinemise vältimiseks valida tööde teostamiseks soodsad ilmastikuolud ning vajadusel pinnast ja teid niisutada.

Tootmishoonete tegevuseperioodil on oluliseimaks õhukvaliteedi mõjutajaks tegevusega kaasnev transport ja loomakasvatusest lähtuvalt lõhnaühendite heide. Liikluskoormuse kasv tuleneb eelkõige

hobuste pidamiseks vajaliku põhu ja heina kohaletoimetamiseks. Siiski on lisanduv liikluskoormus võrreldes olemasoleva liikluskoormusega eeldatavalt väga väike (tegemist on eratalliga, sööda transport toimub eeldatavalt kord kvartalis) ning see ei põhjusta õhukvaliteedi märgatavat halvenemist, mida võiks klassifitseerida olulise negatiivse mõju alla. Samuti ei teki eeldatavalt kümne hobuse pidamisel lõhnaühendeid sellisel määral, et see muutuks vastuvõtjatele häirivaks.

Kui ehitustegevuse perioodil kasutatakse õhusaaste teket ja levikut vähendavaid meetmeid, siis ei ole kavandatava tegevuse puhul oodata olulist negatiivset mõju piirkonna õhukvaliteedile.

4.3 Mõju müratasemele

Kavandatava tegevusega kaasneb hoonete rajamisel mürarikas ehitustegevus. Müra ja teataval määral ka vibratsioon, olenevalt kasutatavatest töövõtetest, tekivad ehitusperioodil peamiselt erinevate ehitusmasinate kasutamisel. Atmosfääriõhu kaitse seadus § 57 sätestab, et mürakategooriad määratakse vastavalt üldplaneeringu maakasutuse juhtotstarbele. Vihula valla üldplaneeringu²⁴ kohaselt kohaldub planeeringuala piirkonnas II kategooria (haridusasutuste, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande-asutuste ning elamumaa-alad, maatulundusmaa õuealad, rohealad) müranorm.

Lähtudes atmosfääriõhu kaitse seaduse §-st 59 peab müraallika valdaja tagama, et tema müraallika territooriumilt ei levi normtasest ületavat müra. See tähendab, et detailplaneeringualast väljapoole normtasest ületavat müra levida ei tohi. Keskkonnaministri 16.12.2016 määruses nr 71 toodust rakendatakse ehitusmüra piirväärtusena ajavahemikul kl 21.00-7.00 asjakohase mürakategooria tööstusmüra normtasest. Arvestades, et ehitusmüra on teatud ehitusperioodil kestav müra ning ehitustööde eripärast tingitult ei ole mõistlik sellele päevaseks ajaks kehtestada normtasemeid, siis on need kehtestatud üksnes öiseks ajaks, kusjuures ehitusmüra tasemeid tuleb võrrelda tööstusmüra normtasemetega. See tähendab, et planeeringualalt lähtuv ehitusmüra ei tohi vahemikul kl 21.00-7.00 ümbritsevatel maa-aladel ületada 45 dB(A). Sellest tulenevalt on soovitatav kõik ehitustööd, sh pinnase vedamistööd ja kaevetööd, teostada kella 07.00 ja 21.00 vahelisel ajal.

Tekitavat müra tuleb minimeerida ka päevasel ajal, kasutades tehniliselt korras masinaid ning vältides asjatut müra teket. Soovitatav on kavandada tehnoseadmeid, arvestades nende müratasemeid ehk kasutada kaasaegseid ja vaiksemalt töötavaid seadmeid.

Tegevusperioodil on eeldatavalt suurimaks müraallikaks liiklus, mis tuleneb talli külastavate inimeste liikumisest piirkonnas, samuti loomade hääled ning nende pidamiseks vajalike toimetuste käigus tekkivad helid. Eeldatavalt on tegemist siiski väga madala ja harva tekkiva müraga, kuna enamasti on tekkiva müra kestus lühiajaline, samuti toimub suur osa selle tekkest siseruumides.

Kui intensiivse ehitustegevuse puhul järgitakse keskkonnaministri 16.12.2016 määrusega nr 71 öiseks ajaks seatud mürataseme piiranguid ning välditakse asjatut müra teket, siis ei ole kavandatava tegevuse puhul oodata olulist häiringut põhjustavat müra teket.

4.4 Mõju pinnasele, pinna- ja põhjaveele

Ehitustööde käigus eemaldatakse, paigutatakse ümber ja planeeritakse pinnast ning asendatakse seda täitepinnasega (liiv, kruus, killustik). Pinnase omadusi ja koostist küll muudetakse, kuid pinnasereostust töö- ja keskkonnaohutuse nõuete järgimisel pole ette näha. Kokkuvõttes, pinnasele olulist negatiivset mõju eeldatavalt ei teki.

²⁴ Vihula valla üldplaneering, https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/4130/8201/3032/Lisa1_Vihula_valla_YP_seletuskiri.pdf

Ehitustegevuse käigus on oht põhjavee saastamiseks planeeringualal ladustatavate ja kasutatavate kemikaalidega ning ehitusjäätmetega, kuid planeeringualal on põhjavesi kaitstud ning reostusohhtlikkus madal. Põhjavee reostumise riski saab veelgi maandada, kui peetakse kinni kemikaalide ja ehitusjäätmete käitlemist puudutavatest ohutusnõuetest ja kasutuseeskirjadest, samuti veeseaduses ja selle alamaktides sätestatud nõuetest põhjavee kaitseks.

Planeeringualal planeeritud tegevuse ühe tagajärjena tekib sõnnikut, mis komposteeritakse ning mida saab kasutada mullaviljakuse tõstmiseks – eelkõige enda tarbeks ning ülejäänu realiseeritakse põllumajandusega tegelevatele isikutele.

Käitise tegevus võib pinnavett mõjutada eelkõige sõnnikukäitluse tulemusel. Kõigi nõuete täitmisel on olulise mõju ilmumise tõenäosus minimeeritud. Tehnoloogiliste ja keskkonnanõuete täitmisel sõnniku käitlemisel hobuste kasvatamisel otsest olulist negatiivset keskkonnamõju pinnaveele ei ole.

Planeeritava tegevusega ei ole ette näha saasteainete põhjavette viimist. Võimalikuks põhjavee kvaliteeti mõjutavaks keskkonnaaspektiks on sõnnikus olevate mikroorganismide või toitainete leke pinnasesse ja seejärel põhjavette. Tallide põrandad ja komposteerumiskastid rajatakse selliselt, et need vastaksid kõigile veekaitsenõuetele. Leke on võimalik vaid juhul, kui rikutakse tehnoloogilisi ja keskkonnanõudeid või avariolukorras.

Pole ette näha, et kavandatava tegevuse tagajärjel toimuks negatiivset mõju põhja- või pinnavee veekvaliteedile või põhjaveetasemele, kuna ei planeerita saasteainete juhtimist pinnasesse või veekogusse ning põhjavett kasutatakse eeldatavalt suhteliselt väikestes kogustes.

Detailplaneeringu alal ei ole tuvastatud keskkonda saastavaid objekte ega jääkreostust ning alal ei ole varasemalt toimunud tootmist ega muud keskkonnohtrikku tegevust. Seetõttu ei ole eeldada pinnase- või põhjavee reostust, mis seaks piirangud detailplaneeringu kehtestamisele.

4.5 Mõju kaitsealustele aladele ja objektidele

Planeeringualal kaitsealuseid alasid ja objekte ei asu. Planeeringuala asub looduslikus keskkonnas, kuid tegevuse võimalikud mõjud on pigem lokaalse iseloomuga, mistõttu ei kaasne planeeritud tegevusega kaitstavate loodusalade kaitse-eesmärkide täitmist segavaid mõjusid. Kavandatav tegevus ei ole vastuolus eeldatavas mõjualas asuvate kaitstavate loodusalade kaitse-eeskirjadest sätestatuga.

Kavandatava tegevuse puhul ei ole ette näha olulist mõju kaitsealustele loodusobjektidele, sh Natura 2000 aladele ega muinsuskaitsealustele aladele.

Planeeringu alusel soovitakse planeeringualale rajada tootmishooned. Antud asukohas pole varem ehitisi püstitatud, seega planeeritav tegevus hõlmab endas tegevust, mil ilmneb mõju antud kasvukohas asuvatele taimedele. Taimestikule avaldub negatiivne mõju sel määral, kui palju olemasolevat taimestikku tuleb ehitus- ja pinnasetööde käigus eemaldada. Tootmishoonete rajamisega ei kaasne ümbruskonna veerežiimi muutust, seega eeldatavalt ei põhjusta planeeritav tegevus muutusi naabruses paiknevate alade taimkattes. Läbiv põhimõte tööde teostamisel on taimestiku maksimaalne säilitamine, kuid ehitiste alla jääv taimkate eemaldatakse ning ehitustööde summaarne mõju taimestikule on negatiivne. Kuna antud asukohas on ette nähtud hoonestuse rajamine (elamumaa) ning maaüksustel puuduvad kõrgendatud loodusliku väärtusega alad ja olulised elupaigad, mis võiks kaasa tuua olulise negatiivse mõju taimestikule või loomastikule, siis negatiivne mõju loomastikule ja taimestikule planeeringu elluviimisel ei ole eeldatavalt oluline.

Planeeringuala vahetus läheduses muinsuskaitsealused alad ja objektid puuduvad. Kasteheina maaüksusel on registri andmetel pärandkultuuriobjekt, milleks on 2000 m ulatusega Kusturahva siht (registreerimisnumber: 887:MEK:002), kuid tegelikult seda seal enam ei asu, kuna maaüksustel on

toimunud raie. Seega pole ette näha, et kavandatava tegevuse tagajärjel toimuks negatiivset mõju kultuurimälestistele või pärandkultuuriobjektidele.

4.6 Kumulatiivne ja piiriülene mõju

Planeeringualal on ehitamisaegne mõju ruumiliselt piiritletud peamiselt tegevuse asukohaga ning tegevusi väljaspool asukoha territooriumi ei planeerita, v.a. teenindav transport.

Ehitamisega kaasnev mõju algab tegevuste alustamisega ja lõppeb peale nende lõpetamist. Tegevus toimub päevasel ajal tööpäevadel. Erandjuhul tööde teostamisel öösel või puhkepäevadel, tuleb sellest eelnevalt teavitada kohalikku omavalitsust ja ümbritseva ala elanikke.

Ehitustegevusega kaasnev mõju võib kumuleeruda teistest samas piirkonnas toimuvatest samalaadsetest tegevustest tingitud mõjuga. Selliste tegevuste koosmõju ei ületa tõenäoliselt piirväärtusi ega põhjusta pikaajalisi häiringuid lähiümbruse elanikele ja ettevõtetele.

Tavaolukorras ilmnevad mõjud, mis kaasnevad käitise ehitamisel läbiviidavate tegevustega, näiteks jäätmete, müra, pinnase ja taimestiku eemaldamine, ajutised häiringud sotsiaalsele keskkonnale jne. Avariiolukordades esineda võivate mõjude ilmumise tõenäosus on sellise olukorra võimalikkusest. Õigete töövõtete ja tänapäevase tehnika kasutamisel ning ohutusnõuete järgimisel on nende esinemise tõenäosus väike.

Ehitamisega kaasnevad ehitus-, pinnase-, haljastus- ja muud tööd ei oma piiriülest mõju.

Planeeringualal toimuv tegevusaegne otsene mõju on ruumiliselt suuresti piiritletud asukohaga ning tegevusi ei planeerita väljaspool asukoha territooriumi, v.a. teenindav transport. Kumuleeruv mõju on seotud eelkõige vee tarbimisega, kuna veevõtt planeeringualal hakkab toimuma eeldatavalt samast veekihist, kust toimub veevõtt ka läheduses asuvatest suurkaevudest. Reovee käitlemisega otseselt koha peal kumulatiivset mõju ei teki, kuna reovesi suunatakse reoveemahutisse.

Müratasemed jäävad eeldatavasti allapoole kehtestatud piirväärtusi, samuti ei põhjusta planeeritav tegevus piiriülest mõju.

4.7 Maastiku ja visuaalne mõju

Hoonete ja tehnovõrkude asukohtade valikul ja kasutamisel on arvestatud maastiku ja looduskeskkonna eripära.

Ajutiselt võib ehitustööde vältel visuaalne olukord halveneda, kuid tegemist on lühiajalise mõjuga, mis kaob pärast ehitustööde lõppu, seega ei oma olulist mõju.

Detailplaneeringu elluviimine muudab maastikuilmet. Samas on tegemist planeerimisega alal, kuhu on planeeritud rajada hoonestus.

4.8 Vibratsioon, valgushäiring, soojus- ja kiirgushäiring

Vibratsiooni teke on eeldatavalt põhiliselt ehitusperioodil ja on mööduv. Teataval määral on vibratsiooni allikaks transport.

Mõningane valgusreostus võib tekkida pimedal ajal territooriumi valgustusest. Keskkonnas valgusreostuse vähendamiseks peaks valima keskkonnaga sobivad valgusallikad, kasutada valgusallikate nutikat juhtimist ja vältida valgustamist kohtadest ja ajal, kui valgustust ei vajata. Kinnistute valgus(reostus) võib tinglikult suureneda, kuid hoonestuse valgustust ei saa pidada negatiivseks keskkonnamõjukuks.

Planeeritava alal ei ole eeldatavalt ette näha soojuse ja kiirguse eraldumist, kuna krundile planeeritakse rajada hobusetall ja abirajatised.

4.9 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus

Ehitamisega kaasneda võivad avariilukorrad kattuvad ehitusobjektidel üldiselt esineda võivate olukordadega. Ehitus- ja pinnasetöödel võib esineda masinate ja seadmete kasutamisest ning riketest, ehitusmaterjalide ja kemikaalide käitlemise nõuete rikkumisest, töö- ja keskkonnaohutuse nõuete rikkumisest, olemasolevate kommunikatsioonide kaitse- võõndite ignoreerimisest ning üldiselt inimlikust eksitusest tulenevaid avariilukordi.

Avariilukordadega võib kaasneda oht nii inimestele kui ka keskkonnale. Ehituspraktika näitab, et enamasti on tööõnnetuste põhjuseks elementaarsete ohutusnõuete eiramine. Sama kehtib üldjoontes ka keskkonnavalaste õnnetusjuhtumite puhul – eiratakse ohutusnõudeid, töötajad pole kasutatavate materjalide ja kemikaalide ohtlikest omadustest teadlikud ja ohutusnõuete täitmist ei kontrollita. Ennetav tegelemine nimetatud põhjustega tagab lõpptulemusena avariilukordade riski vähendamise.

Tegevusperioodil võib esineda oht inimese tervisele ja keskkonnale tulekahjude võimalikkuse tõttu, mida on võimalik vähendada planeerimisstaadiumis tuleohutuse läbimõeldud käitlemisega ning tegevusperioodil nõuetekohase tulekustutusvahendite olemasolu tagamise ja vajalike koolituste läbiviimisega. Lisaks võib tekkida võimalikke avariilukordi lähtuvalt sõnniku käitlemisest, mida saab küll minimeerida, kui sõnnikukäitlus toimub kõvakattega aladel.

5 KOKKUVÕTE

Käesoleva KSH eelhindangus käsitleti Haljala vallas Vainupea külas Metsaääre ja Kasteheina kinnistutel planeeritavate tegevuste keskkonnamõjusid. Nimetatud maaüksustel kehtib Vihula valla üldplaneering, antud detailplaneeringuga soovitakse muuta Metsaääre ja Kasteheina maaüksuste maakasutuse sihtotstarvet (soovitakse moodustada elamumaast tootmismaa) ja määrata ehitusõigus tootmishoonete rajamiseks.

Arvestades kavandatud tegevust, mahtu ja iseloomu, ei saa eeldada detailplaneeringu elluviimisel ja ehitiste sihipärase kasutamise seonduvat olulist keskkonnamõju. Keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine ei ole vajalik järgnevatel põhjustel:

- planeeringuala asub Lahemaa rahvuspargi ning loodus- ja linnuala kõrval, kuid planeeritavad tegevused ei ole vastuolus kaitse-eesmärkidega ega ohusta eeldatavalt kaitsealade olemasolevat seisundit;
- detailplaneeringu realiseerimisega ei saa teadaoleva info puhul eeldada, et tekiks oluline keskkonnamõju pinnasele ja mullastikule;
- planeeritavate tegevustega ei rikuta looduslikku mitmekesisust, kuna planeeringualale ei jää kõrgendatud väärtuse või tundlikkusega elupaiku ning seetõttu ei teki olulist keskkonnamõju;
- lähtudes käesoleva eelhindangu punktist 3.1.4., saab eeldada, et tegevustega ei ohustata kultuurimälestisi ja pärandkultuuriobjekte;
- sotsiaalmajanduslikule keskkonnale võib näha vähest mõju suurenemist võrreldes praeguse olukorraga;
- tehnogeensed objektid ja transpordikoormus ei oma olulist mõju, kuna maaparandussüsteeme (maaparandusehitise reguleeriv võrk) planeeritaval alal ei asu ning samuti on transpordikoormuse tõusu oodata eelkõige ehitustegevuse ajal;
- mürataseme tõus ei oma eeldatavalt olulist mõju keskkonnale, müratõus on eeldatavalt suurem hetkel valitsevast olukorrast ainult ehitustegevuse ajal. Samuti puudub piirkonnas tööstusmüra;
- avariiohtlike olukordade esinemise tõenäosus on väike, kuna ei kavandata keskkonnaohtlikke tegevusi, ei toimu ohtlike ainete transporti.